

Міністерство освіти і науки України
 Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
 Кафедра економіки та менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
 канд. хімічних наук, доц.
 _____ Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Менеджмент інноваційного розвитку економічних систем

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ Другий (магістерський) рівень вищої освіти _____

галузь знань _____ 07 Управління та адміністрування _____

(шифр і назва)

спеціальності _____ 073 Менеджмент; 075 Маркетинг _____

(шифр і назва)

освітні програми Менеджмент організацій, Бізнес-менеджмент, Адміністративний менеджмент, Маркетинг, Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

(шифр і назва)

спеціалізації _____

(шифр і назва)

вид дисципліни _____ обов'язкова _____

(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ Економічний _____

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “22” червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дорошенко Ганна Олександрівна,
доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри
економіки та менеджменту

Протокол від “20” червня 2018 року № 13

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____ (Дорошенко Г. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
економічного факультету
(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Менеджмент інноваційного розвитку економічних систем» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Другого (магістерського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальностей 073 Менеджмент; 075 Маркетинг
спеціалізації _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування знань та вмінь щодо забезпечення інноваційного розвитку економічних систем, оцінювання їхнього інноваційного потенціалу, обґрунтування та реалізації ефективних управлінських рішень з розвитку економіки на інноваційних засадах.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіння теоретичними (базовими) знаннями з питань формування і управління інноваційним потенціалом економічних систем;
- вивчення механізмів управління інноваційним розвитком економічних систем;
- опанування інструментами забезпечення результативності формування та використання інноваційного потенціалу підприємств;
- набуття вмінь обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку та альтернативні варіанти управлінських рішень;
- формування практичних навичок застосування законодавчої та нормативної бази стосовно управління інноваційною діяльністю;
- застосування статистичних методів контролю розвитку інноваційного потенціалу;
- практичне використання аналізу ефективності інвестицій у розвиток інноваційного потенціалу.

1.3. Кількість кредитів: для студентів денної та заочної форми навчання спеціальностей 073 Менеджмент; 075 Маркетинг: 4 ЕКТС.

1.4. Загальна кількість годин: для студентів денної та заочної форми навчання спеціальностей 073 Менеджмент; 075 Маркетинг: 120 годин.

Для студентів, що навчаються за освітніми програми Менеджмент організацій, Адміністративний менеджмент, Бізнес-менеджмент.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Обов'язкова</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	4/4 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	2/2 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
52 год.	103 год.
Індивідуальні завдання	
20 год.	5 год.

Для студентів, що навчаються за освітніми програми Маркетинг, Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Обов'язкова</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	6/6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	-год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
41 год.	103 год.
Індивідуальні завдання	
15 год.	5 год.

1.6. Заплановані результати навчання

знати :

- основні терміни, поняття та визначення стосовно управлінських рішень в інноваційній діяльності;

вміти:

- обґрунтовувати та здійснювати аналіз інноваційних ідей та інновацій;
- здійснювати пошук та формування джерел фінансування інноваційних проектів;
- знати сучасні організаційні форми здійснення інноваційної діяльності, її основні етапи та принципи ефективної взаємодії учасників;
- володіти методичними положеннями та інструментарієм оцінювання інноваційного розвитку національних економік;
- обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки;
- оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування;
- розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання;
- ідентифікувати та оцінювати ризики інноваційної діяльності, а також контролювати їхній рівень засобами ризик-менеджменту;
- економічно обґрунтовувати вибір способу охорони прав інтелектуальної власності підприємства.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади інноваційної діяльності

Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку.

Поняття інновацій, їх вплив на економічну систему. Відмінність термінів «новація» і «інновація». Поняття інноваційної діяльності. Об'єкти інноваційної діяльності. Позитивний суспільний ефект інновацій. Цілі науково-технічного та інноваційного розвитку.

Типи розвитку економіки: екстенсивний тип розвитку, інтенсивний тип розвитку, інноваційний тип розвитку. Показники наукомісткості виробництва

Поняття економічного зростання. Причини циклічного розвитку економіки. Теорія "довгих хвиль" М. Д. Кондратьєва. Положення теорії Й. Шумпетера. Економічні цикли. Фази економічних циклів: криза, депресія, поживлення та піднесення. Причини економічних циклів.

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку

Сутність інновацій. Класифікація інновацій Й. Шумпетера. Класифікація інновацій: за змістом діяльності, за сферою внесення змін, які вони викликають, за сферою застосування, за масштабом новизни, за видом одержуваного ефекту, за ступенем матеріальної відчутності, за стимулу появи (джерелу). Концепція життєвого циклу інновацій. Етапи життєвого циклу інновації: етап розроблення, етап виведення на ринок, етап зростання, етап зрілості, етап занепаду. Поняття «інноваційної діяльності» і «інноваційного процесу». Етапи і стадії інноваційного процесу: наука –

техніка – виробництво. Фундаментальні і прикладні дослідження. Основні поняття: інноваційний продукт, інноваційна продукція, інноваційний проект, інноваційне підприємство, інноваційна інфраструктура, інноваційна діяльність.

Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування

Класифікація чинників інноваційного розвитку підприємства: економічні, технологічні, політико–правові, організаційно–управлінські, соціально-психологічні та культурні. Групи факторів інноваційного розвитку підприємств: законодавчі, організаційно-управлінські, фінансово-економічні, техніко-технологічні, соціальні, екологічні, гуманітарні, інформаційні.

Різновиди ефектів інноваційної діяльності: економічний ефект, науково-технічний ефект, науковий (пізнавальний) ефект, соціальний ефект, екологічний ефект.

Показники рівня інноваційного розвитку на макроекономічному рівні: в освітніх механізмах; що відображають фінансові механізми; що відображають мотиваційні механізми; що відображають економічні механізми; що відображають інституціональні механізми.

Методи вимірювання рівня інноваційного розвитку: розрахунок зростання обсягів доходу у порівнянні з аналогом; оцінювання ефективності інновацій за показниками терміну корисного використання; застосування системи оціночних показників, які враховують інтереси різних учасників інноваційного проекту; розрахунок інтегрального (загального) ефекту від створення, виробництва та експлуатації нововведень; застосування методів компаундінгу та ануїтету у поєднанні з методом дисконтування; використання двох норм доходу на капітал.

Інформаційні ресурси для оцінки рівня інноваційного розвитку: «традиційні» статистичні форми Державного комітету статистики України; результати спеціального інноваційного огляду, що проводиться відповідно до методології ЄС; результати регулярних оглядів конкурентоздатності, що проводяться Держкомстатом України; інформація, зібрана різними міністерствами та різними підрозділами державних установ.

Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку.

Сфера інноваційної діяльності: ринок новацій, ринок чистої конкуренції нововведень, ринок інвестицій, інноваційна інфраструктура.

Поділ ринкових суб'єктів інноваційної діяльності на чотири категорії: експлеренти, патієнти, комутанти і віаленти. Венчурне підприємство та його форми: незалежні венчурні фірми; впроваджувальні фірми; венчурні фірми, що фінансуються інвестиційними фондами; внутрішній венчур.

Особливості формування та функціонування бізнес-інкубаторів: послуги та учасники. Оцінка складових їх майбутнього успіху: бізнес-ідеї, команди і компанії.

Зв'язок інновацій досліджень та виробництва. Формування та функціонування нових організаційних структур: регіональні науково-технологічні центри; технопарки; технополіси.

Необхідність спільного проведення науково-дослідницьких робіт. Організаційні форми науково-технічної кооперації: галузеві міжфірмові дослідницькі інститути; науково-технічні альянси; консорціуми; спільні підприємства.

Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері.

Сутність комунікацій. Функції комунікацій. Глобальна комунікація. Поняття інформаційної технології. Модель комунікаційного процесу Лассуелла. Модель маркетингових комунікацій Н.Вінера.

Поняття інформаційного суспільства та його головні ознаки. Взаємозв'язок економіки знань та інноваційної економіки. Основні характеристики економіки знань та вирішальна роль інформаційних комунікацій.

Глобальне конкурентне середовище та інформаційно-комунікаційні системи. Основні напрями глобального перетворення економіки. Особливості інноваційного розвитку в умовах глобалізації. Основні тенденції світового науково-технічного розвитку зумовлені становленням нового технологічного укладу.

Необхідність оцінки інформаційних та комунікаційних технологій. Індекс інформаційних та комунікаційних технологій економіки знань. Індекс технологічної оснащеності. Ефективність маркетингових комунікацій в інноваційній сфері.

Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій

Розуміння важливості розвитку інноваційної інфраструктури на макроекономічному рівні. Поняття ринку інновацій та його спеціальні особливості. Об'єкти ринку інновацій. Попит на ринку інновацій. Ринкові та технологічна невизначеність інновацій.

Поняття «інноваційна інфраструктура». Основні вимоги до формування ефективного механізму функціонування інфраструктури ринку інновацій. Основні функції інноваційної інфраструктури.

Елементи інноваційної інфраструктури: фінансово-економічний супровід інноваційної діяльності; сертифікація інноваційної продукції; захист прав інтелектуальної власності та консультаційне забезпечення; експертиза проектів; розроблення спеціальних програм розвитку національних технопарків та інкубаторів.

Складові елементи та характеристики форм передачі технологій на ринку інновацій: некомерційна, комерційна, вертикальна, горизонтальна, активна, пасивна.

Тема 7. Державна підтримка інноваційного підприємства

Поняття інноваційного підприємництва. Інституціональне середовище: формальні та неформальні інститути. Законодавчо-нормативна база підприємництва: «Концепція науково-технічного та інноваційного розвитку України» (1999 р.); Закон України «Про інноваційну діяльність» (2002 р.).

Принципи інноваційної політики. Зміст державної інноваційної політики. Чотири типи державної політики: технологічного настанову; «ринкової орієнтації»; «соціальної орієнтації»; політика, націлена на зміни економічної структури господарського механізму. Довгострокова та поточна інноваційна політика.

Зміст методів державного регулювання інноваційної діяльності. Класифікація інструментів державної інноваційної політики на основі підходу «попит – пропозиція». Інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу.

Регламентация та створення сприятливого інституційно-правового середовища для суб'єктів інноваційного процесу. Шляхи державного регулювання інноваційної діяльності. Форми фінансової підтримки.

Система заходів державної політики: податкова політика, пряме фінансування, надання позичок, конкурсне фінансування розробок, створення інноваційних фондів, амортизаційна політика, прямі дотації, допомога в патентній діяльності та ін. Досвід США, Великобританії та Німеччини у створенні економічних стимулів для прискорення інноваційних процесів.

Тема 8. Національні інноваційні системи

Поняття «національна інноваційна система». Загальні методичні принципи концепції національної інноваційної системи (НІС). Основні методичні підходи до визначення сутності поняття НІС. Основні складові загальної характеристики НІС. Типи НІС.

Два підходи до виокремлення основних елементів НІС: залежно від ступеня участі в інноваційному процесі та залежно від функцій в інноваційному процесі. Структури національної інноваційної системи: суб'єкти, об'єкти, система відносин та визначальні чинники.

Особливості визначення національної інноваційної системи та модель інноваційного розвитку. Поняття і модель інноваційного розвитку та її основні елементи. Види моделей інноваційного розвитку.

Домінуюча форма організації інноваційних процесів в Україні – технопарки. Чинники неефективності функціонування НІС України. Перспективні напрями науково-технічних розробок в Україні. Перспективні шляхи управління розвитком НІС

Тема 9. Маркетинг інновацій

Поняття маркетингу інновацій. Головні завдання маркетингу інновацій. Варіанти інноваційного циклу та типи підприємств-інноваторів: венчурні,

експерти, пацієнти, віоленти, комутанти. Завдання маркетингу інновацій для підприємств інноваційного бізнесу.

Відмінність маркетингу інновацій від маркетингу відомого товару.

Специфіка ринкових досліджень для виявлення та аналізу попиту на інновації. Класифікація незадоволених потреб споживачів та товаровиробника з їх виявлення. Рівні споживацької готовності споживачів та їх характеристика. Фактори, які враховують під час попиту на нові товари: критичний рівень споживацького капіталу; критична придатність товару; критичний мінімальний рівень доходу; критичний рівень ризику; критична кількість вільного часу у споживача.

Методи виявлення прихованих, але не ідентифікованих (не розпізнаних) потреб.

Поняття дифузії інновацій. Зацікавлені та незалежні джерела інформації. Класифікація споживачів за ставленням до інновацій. Маркетингові стратегії подолання споживчого опору інноваціям на ринку. Криві дифузії інновацій. Внутрішні та зовнішні фактори мотивації споживача. Характеристика засобів просування різних видів товарних інновацій. Позиціонування інноваційних товарів на ринку.

Розділ 2. Реалізація інноваційної політики економічної системи

Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку економічної системи

Поняття і принципи функціонування інноваційного підприємства. Чинники формування інноваційного підприємництва. Види інноваційного підприємництва.

Стратегії інноваційного розвитку підприємства: традиційна, імітаційна, залежна, опортуністська, оборонна, наступальна. Особливості розробки інноваційної стратегії розвитку підприємства. Рівні стратегічного планування інноваційної діяльності на підприємстві. Рівні стратегічного управління інноваційним процесом на підприємстві. Способи та методи активізації інноваційної діяльності на підприємстві.

Етапи розроблення й реалізації інноваційного проекту: розробка концепції проекту, власне проектування, виготовлення і просування на ринок інноваційної продукції. Групи бізнес-процесів управління інноваційними проектами.

Тема 11. Інноваційний потенціал економічної системи

Основні умови переходу підприємства на інноваційний шлях розвитку: ринковий потенціал; інноваційний потенціал; виробничо-збутовий потенціал.

Поняття інноваційного потенціалу. Структура потенціалу інноваційного розвитку: ринковий потенціал; інноваційний потенціал (інтелектуальна, інформаційна, інтерфейсна та науково-дослідна складові); виробничо-збутовий потенціал (фінансова, кадрова, технологічна, маркетингова та організаційно-управлінська складові).

Оцінка інтелектуальної складової: 1. Показник винахідницької (раціоналізаторської) активності; 2. Показник інженерно-технічного і наукового забезпечення; 3. Показник освітнього рівня; 4. Показник плинності кадрів високої кваліфікації; 5. Показник оновлення знань. Інтегральна оцінка інтелектуальної складової.

Оцінка інформаційної складової: коефіцієнт повноти інформації; коефіцієнт точності інформації; коефіцієнт суперечливості інформації.

Оцінка інтерфейсної складової та науково-дослідної.

Інтегральне оцінювання складових інноваційного потенціалу.

Показник ринкового потенціалу: попит, прибутковість діяльності, тенденції розвитку ринку, сприйняття, система збуту, рівень конкуренції, рівень ризику, ресурсне забезпечення, державне (регіональне) стимулювання.

Концептуальна схема управління інноваційним потенціалом. Комбінації можливих складових потенціалу інноваційного розвитку.

Складові та основні показники достатності виробничо-збутового потенціалу для інноваційного розвитку. Діагностика складових: фінансової; кадрової; технологічної; маркетингової та організаційно-управлінської.

Тема 12. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку економічної системи

Система механізмів фінансування інноваційних проектів. Групи механізмів фінансування (інвестування) інноваційної діяльності: механізми мобілізації власних коштів підприємства; механізми мобілізації позикових коштів; механізми мобілізації залучених коштів.

Етапи формування й оптимізація складу джерел і механізмів фінансування інновацій. Оптимізація структури джерел інвестиційних ресурсів для одержувача інвестицій та інвестора. Переваги та недоліки методів інвестування (самофінансування, кредитування, акціонування, лізинг, селенг тощо).

Система фінансування інноваційної діяльності на рівні держави. Вихідні принципи, на основі яких будується система фінансування інновацій.

Тема 13. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними.

Поняття ризику та основні причини невизначеності і спричиненого нею ризику. Види ризиків: ризики помилкового вибору інноваційних проектів, ризик незабезпечення інноваційного проекту достатнім рівнем фінансування, ризик невиконання господарських договорів, маркетингові ризики поточного постачання і збуту, ризик, пов'язані з забезпеченням прав власності. Ризики, спричинені впливом факторів макро- та мікросередовища.

Цілі та етапи управління ризиками в інноваційній діяльності. Методи управління ризиками в інноваційній діяльності: розподіл ризиків, диверсифікація, лімітування, страхування, хеджування, ухиляння від ризиків та інші.

Методи оцінки ризиків в інноваційній діяльності: метод експертних оцінок, метод використання аналогів, метод статистичної оцінки, аналітичні методи оцінки проектних ризиків.

Тема 14. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності

Поняття інтелектуальної власності. Ознаки об'єктів звичайної і інтелектуальної власності. Класифікація об'єктів інтелектуальної власності: об'єкти промислової власності, нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності, об'єкти авторського права і суміжних прав.

Правовий захист продуктів інтелектуальної діяльності в Україні. Право інтелектуальної власності, авторське право, право на промислову власність та ін.

Методи оцінювання інтелектуального капіталу: методи прямого вимірювання інтелектуального капіталу, методи визначення ринкової капіталізації, методи розрахунку віддачі активів, методи бальної оцінки.

Принципи, підходи та методи управління інтелектуальним капіталом підприємства.

3. Структура навчальної дисципліни

Для студентів, що навчаються за освітніми програми Менеджмент організацій, Адміністративний менеджмент, Бізнес-менеджмент.

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні засади інноваційної діяльності												
Тема 1. Інновації і циклічність економ. розвитку.	4,5	1	0,5			3	5,25	0,25				5
Тема 2. Ключові поняття іннов. розвитку.	4,5	1	0,5			3	5,25	0,25				5
Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування.	9	4	2			3	11,25	0,25	1			10
Тема 4. Сучасні організаційні форми іннов. розвитку.	9	4	2			3	11,25	0,25	1			10
Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформац. комунікації в інноваційній сфері.	6	2	1			3	10,5	0,5				10
Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій.	7	2	2			3	8,5	0,5				8
Тема 7. Державна підтримка інновац. підприємництва.	7	2	2			3	10,5	0,5				10
Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій.	6	2	1			3	8,5	0,5				8
Тема 7. Державна підтримка інновац. підприємництва.	16	2	1		10	3	11	1				10
Тема 8. Національні інновац. системи	4,5	1	0,5			3	5,25	0,25				5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 9. Маркетинг інновацій.	4,5	1	0,5			3	5,25	0,25				5
Разом за розділом 1	69	20	12		10	27	82	4	2			76
Розділ 2. Реалізація інноваційної політики економічної системи												
Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інновац. розвитку підприємства.	8	2	1			5	6					6
Тема 11. Інноваційний потенціал підприємства.	10	4	1			5	6					6
Тема 12. Інвестиційне забезпечення інновац. розвитку підприємства.	8	2	1			5	5					5
Тема 13. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними.	7,5	2	0,5			5	5					5
Тема 14. Охорона прав та економіка інтел. власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності	17,5	2	0,5		10	5	10				5	5
Разом за розділом 2	51	12	4		10	25	32				5	27
<i>Усього годин</i>	120	32	16		20	52	120	4/4	2/2		5	103

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (денна/заочна)
1.	Інновації і циклічність економічного розвитку. Ключові поняття інноваційного розвитку	1
2.	Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	1/2
3.	Державна підтримка інноваційного підприємництва.	2
4.	Національні інноваційні системи	2
5.	Маркетинг інновацій.	2
6.	Контрольна робота (2)	4
7.	Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства	2
8.	Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства.	2
	Усього	16/2

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	3	4
1	Інновації і циклічність економ. розвитку. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	8
2	Ключові поняття іннов. розвитку. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	8
3	Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	8
4	Сучасні організаційні форми іннов. розвитку. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	8

1	2	3	4
5	Глобальні науково-технічні та інформац. комунікації в інноваційній сфері. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	8
6	Інфраструктура ринку інновацій. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	8
7	Державна підтримка інновац. підприємництва. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	8
8	Національні інновац. системи. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	8
9	Маркетинг інновацій. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	4	8
10	Стратегії та бізнес-моделі інновац. розвитку підприємства. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	4	8
12	Інвестиційне забезпечення інновац. розвитку підприємства. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	4	8
13	Ризики в інноваційній діяльності та управління ними. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	4	5
15	Охорона прав та економіка інтел. власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	4	5
16	Підготовка реферату	10	
17	Підготовка до контрольної роботи	10	5
	Разом	72	108

Для студентів, що навчаються за освітніми програми Маркетинг, Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності.

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні засади інноваційної діяльності												
Тема 1. Інновації і циклічність економ. розвитку.	4	1	1			2	5,25	0,25				5
Тема 2. Ключові поняття іннов. розвитку.	5	1	1			3	5,25	0,25				5
Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування.	11	4	4			3	10,25	0,25				10
Тема 4. Сучасні організаційні форми іннов. розвитку.	11	4	4			3	10,25	0,25				10
Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформац. комунікації в інноваційній сфері.	7	2	2			3	10,5	0,5				10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій.	7	2	2			3	8,5	0,5				8
Тема 7. Державна підтримка інновац. підприємництва.	9	2	4			3	10,5	0,5				10
Тема 8. Національні інновац. системи	7	2	2			3	8,5	0,5				8
Тема 9. Маркетинг інновацій.	17	2	2		10	3	11	1				10
Разом за розділом 1	78	20	22		10	26	80	4				76
Розділ 2. Реалізація інноваційної політики економічної системи												
Тема 1. Стратегії та бізнес-моделі інновац. розвитку підприємства.	7	2	2			3	6					6
Тема 2. Інноваційний потенціал підприємства.	9	4	2			3	7	1				6
Тема 3. Інвестиційне забезпечення інновац. розвитку підприємства.	7	2	2			3	6	1				5
Тема 4. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними.	7	2	2			3	5					5
Тема 5. Охорона прав та економіка інтел. власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності	12	2	2		5	3	10				5	5
Разом за розділом 2	42	12	10		5	15	34	2			5	27
Усього годин	120	32	32		15	41	120	6/6			5	103

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (денна/заочна)
1.	Інновації і циклічність економічного розвитку. Ключові поняття іннов. розвитку	4
2.	Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку	4
3.	Державна підтримка інновац. підприємництва.	4
4.	Національні інноваційні системи	4
5.	Маркетинг інновацій.	4
6.	Контрольна робота	4
7.	Стратегії та бізнес-моделі інновац. розвитку підприємства	4
8.	Інвестиційне забезпечення інновац. розвитку підприємства.	4
	Усього	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	23	4
1	Інновації і циклічність економ. розвитку. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	6
2	Ключові поняття іннов. розвитку. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	6
3	Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	6
4	Сучасні організаційні форми іннов. розвитку. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	6
5	Глобальні науково-технічні та інформац. комунікації в інноваційній сфері. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	6
6	Інфраструктура ринку інновацій. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	6
7	Державна підтримка інновац. підприємництва. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	3	8
8	Національні інновац. системи. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	3	8
9	Маркетинг інновацій. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	3	8
10	Стратегії та бізнес-моделі інновац. розвитку підприємства. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	3	8
12	Інвестиційне забезпечення інновац. розвитку підприємства. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	10
13	Ризики в інноваційній діяльності та управління ними. (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	5	10
14	Охорона прав та економіка інтел. власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності (Вивчення основної та додаткової літератури, підготовка рефератів і доповідей)	4	10
15	Підготовка до контрольної роботи	5	5
16	Підготовка реферату	10	10
	Разом	56	108

Перелік питань для самостійного вивчення

1. Інноваційний потенціал економічної системи
2. Управління інноваційною діяльністю економічної системи
3. Управління інвестиційним забезпеченням інноваційного розвитку економічної системи
4. Управління інноваційними проектами підприємства
5. Формування бізнес - плану інноваційного проекту

6. Бізнес - планування інноваційних проектів
7. Система показників ефективності інноваційних проектів
8. Інноваційна стратегія підприємства
9. Інноваційна стратегія регіону
10. Інноваційна стратегія галузі
11. Управління інноваційними ризиками
12. Формування інноваційної політики економічної системи
13. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємства
14. Стратегія формування інвестиційних ресурсів щодо інноваційної діяльності підприємства
15. Інноваційна активність підприємства
16. Обґрунтування доцільності впровадження інноваційних проектів
17. Планування інноваційної діяльності підприємства
18. Вплив факторів внутрішнього середовища на інноваційний потенціал (інноваційну діяльність) підприємства
19. Вплив факторів зовнішнього середовища на інноваційний потенціал (інноваційну діяльність) підприємства
20. Інноваційна діяльність підприємства та конкурентоспроможність
21. Управління диверсифікацією підприємства
22. Організаційно-економічне забезпечення інноваційного розвитку підприємства
23. Процес формування інноваційного потенціалу підприємства

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено підготовку реферату . Орієнтовний перелік тем надано вище.

Навчальним планом передбачено контрольну роботу

7. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна», контрольні заходи включають: поточний та підсумковий контроль.

Організація поточного контролю знань студентів денної форми навчання

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність й активність роботи студентів впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни «Менеджмент інноваційного розвитку економічних систем» на практичних заняттях;
- виконання завдання для самостійного опрацювання;

- виконання контрольних завдань на протязі семестру.

Оцінюванню підлягають відповіді, які надаються студентами в процесі експрес-контролю або під час обговорення питань.

При контролі самостійної роботи оцінюванню будуть підлягати роботи, виконані студентами при підготовці до практичних завдань. Види робіт та характер завдань (самостійне опрацювання окремих питань курсу, вирішення завдань) визнаються викладачем у процесі вивчення дисципліни протягом семестру.

Організація поточного контролю студентів заочної форми навчання

Поточний контроль знань студентів здійснюється у формі перевірки виконаної студентом самостійної роботи (індивідуальне завдання). Самостійна робота має бути подана на кафедру за тиждень до складання екзамену.

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять і оцінюється сумою набраних балів. Максимальна сума балів за семестр складає 60 балів, якщо навчальним планом передбачено екзамен. До екзамену не допускаються студенти, які отримали менше ніж 30 балів за результатами поточного контролю. Підсумковий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу. Якщо навчальним планом передбачено дворівневе оцінювання – студент набирає бали протягом семестру.

8. Схема нарахування балів

Оцінкою підсумкового семестрового контролю є сума балів, набраних здобувачем вищої освіти протягом семестру при виконанні контрольних заходів, передбачених програмою навчальної дисципліни та балів, набраних ним при складанні семестрового екзамену. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач вищої освіти при підсумковому семестровому поточному та підсумковому контролі, складає 100.

8. Схема нарахування балів

Для студентів денної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Сума
Розділ 1	Розділ 2	Дві контрольні роботи, передбачені навчальним планом	реферат	
T1-T9	T10- T14	По 13	14	100
По 4	По 4			

T1, T2 ... – теми розділів.

Для студентів заочної форми навчання

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Сума
Розділ 1	Розділ 2	Дві контрольні роботи, передбачені навчальним планом	реферат	
T1-T9	T10- T14	По 13	14	100
По 4	По 4			

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Закон України „Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002р. № 40-IV.
2. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 16 січня 2003 р. № 13.
3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» // ВВР від 24.03.1992, № 2, -с. 165.
4. Проблеми управління інноваційним підприємництвом екологічного спрямування: монографія / за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми: Університетська книга, 2012. – 512 с.
5. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми: Університетська книга, - К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2013. – 324 с

Допоміжна література

1. Активізація інноваційної діяльності : організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення : монографія / О. І. Амоша, В. П. Антонюк, А. І. Землянкін ; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк : ТОВ "Норд Комп'ютер", 2007. – 328 с.
2. Бізнес-адміністрування: магістерський курс: Підручник / За заг.ред. проф. Л.Г. Мельника, д.е.н., проф. С.Н. Ілляшенко та к.е.н., доц. І.М. Сотник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 896 с.
3. Васильєв О.В. Конспект лекцій «Економіка і організація інноваційної діяльності» (для студентів 4 курсу напряму підготовки 0501 «Економіка і підприємництво» спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства») [Текст] / О.В. Васильєв, Н.М. Богдан. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 100 с.

4. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А. В. Гриньов. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2003. – 308 с.
5. Економіка і організація інноваційної діяльності: Підручник / О.І.Волков, М.П.Денисенко, А.П.Гречан та ін; Під ред. проф. О.І.Волкова, проф. М.П.Денисенка. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 960с.
6. Економіка та організація інноваційної діяльності: Підручник (третє видання)/ За заг.ред. проф. Волчкова О.І., проф. Денисенка М.П. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 662 с.
7. Захарченко В. І., Корсікова Н. М., Меркулов М. М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
8. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. – 397 с.
9. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. – К.: Вид-во центр «Академія». – 2005. – 400с. (Альма-матер).
10. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент : Підручник. – Суми : ВТД —Університетська книга, 2010. – 334 с.
- 11.Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком : Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Університетська книга». – К.:Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 324с.
- 12.Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Товарна інноваційна політика: Підручник. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 281 с.
- 13.Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: монографія/ ред.: М. П. Денисенко, Л. І. Михайлова. - Суми: Університетська книга, 2008. - 1050 с.
- 14.Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: монографія/ Л. Л. Антонюк, А. М. Поручник, В. С. Савчук; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2003. - 394 с.
15. Конспект лекцій з дисципліни „Управління інноваційним розвитком” / Укладачі: С.М. Ілляшенко, О.А. Біловодська. – Суми: Вид-во СумДУ, 2006. – 129 с.
16. Крылов Э.И. Анализ эффективности инвестиционной и инновационной деятельности предприятия: учебное пособие / Крылов Э.И., Власова В.М., Журавкова И.В. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 608 с.
17. Кузьменко О. Особливості національної інноваційної системи України / О.Кузьменко// Аналітично-інформаційний журнал «Схід». – 2006.
- 18.Менеджмент та маркетинг інновацій: Монографія / За заг. ред. д.е.н., проф.С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 616 с.
- 19.Механізм управління потенціалом інноваційного розвитку підприємств: монографія / за ред. к.е.н., доцента Ю.С. Шипуліної. – Суми: ТОВ «ДД Папірус», 2012. – 458 с.

20. Научные основы маркетинга инноваций: монография в 3 т. Том 1. / Под ред. д.э.н. профессора С.Н. Ильяшенко. – Сумы: ООО «Печатный дом «Папирус», 2013. – 279 с.
21. Павленко І. А. Інноваційне підприємництво у трансформаційній економіці України : монографія / І. А. Павленко. – К. : КНЕУ, 2007. – 248 с.
22. Потенциал инновационного развития предприятия: монография/ ред. С. Н. Козьменко. - Сумы: Деловые перспективы, 2005. - 256 с.
23. Проблеми управління інноваційним розвитком у транзитивній економіці: Монографія / За заг.ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 582 с.
24. Тексти лекцій з дисципліни «Інноваційний менеджмент» (для студентів 5 курсу денної форми навчання спеціальності 7.050201, 8.050201 – «Менеджмент організацій») / Авт.: Горбачова Ю.І., Голуб О.І.- Харків: ХНАМГ., 2008.-110 с.
25. Федулова Л., Пашута М. Розвиток національної інноваційної системи України / Л.Федулова, М.Пашута// Економіка України. – 2005.-№4.-С.35-47.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Про наукову і науково-технічну діяльність [Електронний ресурс]. — Електрон. дан. — К.: Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12>.
2. Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка, пров. Короленка, 18.
E-mail: ls@korolenko.kharkov.com, <http://korolenko.kharkov.com>
3. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека, вул. Кооперативна, 13/2.
E-mail: director@library.kharkov.ua, <http://www.library.kharkov.ua>
4. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
5. Національний банк України – <http://bank.gov.ua/NBU/index.htm>
6. Харківська обласна рада – <http://www.oblrada.kharkov.ua>
7. Державна податкова адміністрація України – <http://www.sta.gov.ua>